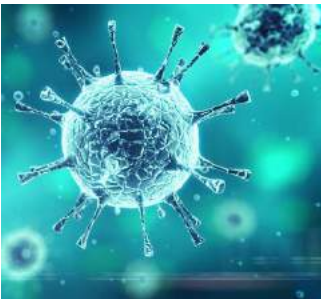

Jaarverslag Brabants Heem 2020

Corona-pandemie

De uitbraak van de corona-pandemie heeft het werk van veel heemkundekringen/ erfgoedorganisatie noodgedwongen stilgelegd. Erger, veel kringen verloren bestuurders en leden. De terechte voorzichtigheid om besmetting met het corona-virus te voorkomen leidde tot grote terughoudendheid om activiteiten te ontplooiën. Vele kringen moesten de deuren medio maart sluiten en bleven gesloten. De sociaal-maatschappelijke impact was nog het grootst. Het was onmogelijk om gezellig met elkaar koffie te drinken, samen het laatste nieuws te bespreken en samen activiteiten te ontplooiën. Enkele kringen zochten en vonden digitale alternatieven, zoals het plaatsen van films op de website, het gebruik van livestream bij boekpresentaties en het intensiever gebruik van social media.

Ook voor Brabants Heem had de corona-pandemie grote invloed op de gebruikelijke activiteiten: geen Raad van Aangeslotenen in mei, geen fysieke Raad van Aangeslotenen in november, geen regioberaad, geen workshops, geen Brabantse Heemdagen, geen zomercolleges, geen Knippenbergprijs. En ook Brabants Heem zocht het digitale alternatief. De raad van aangeslotenen van november werd via de mail en de website afgehandeld en er werden een vijftal workshops opgenomen en aangeboden via de website van Brabants Heem.

Een van de activiteiten die niet doorgingen waren de 72ste Brabantse Heemdagen, georganiseerd door de heemkundekring "de Heerlijkheid Oirschot" met als thema "Heerlijkheid in het groen". De eerste dag zou ingeruimd worden om kennis te maken met het cultureel erfgoed waar Oirschot rijk aan is. De tweede dag zouden de deelnemers op de fiets het prachtige buitengebied doorkruisen. Veel trouwe deelnemers aan deze dagen keken reikhalzend uit naar de uitnodiging en het programma. De uitnodigingen zijn echter niet uitgegaan. Ook hier stak corona jammer genoeg een stokje voor. Programma gecancelled en afwachten hoe corona zich zou ontwikkelen. Gelukkig heeft de organisatie toegezegd het in 2021 alsnog te organiseren. Het zou overigens niet de eerste keer zijn dat de heemleden te gast waren in Oirschot. Zij organiseerden in 1953 de 5de heemdagen. In 1966 stonden zij voor de organisatie van de 18de heemdagen. In 1991 was het thema van de heemdagen "In Oirschot zitte goewd" en dit was de 43ste editie.

Ook de geplande uitreiking van de Knippenbergprijs heeft niet kunnen plaatsvinden vanwege corona. Het bestuur van de Knippenbergprijs hoopt de prijs in het voorjaar van 2021 te kunnen uitreiken. In 2020 zijn eventuele geïnteresseerden benaderd zich voor de prijs te melden. Het thema 2020 was Groen Erfgoed. 19 inzenders hebben zich gemeld. De jury heeft daaruit 3 genomineerden gekozen. De keuze uit de drie genomineerden van een winnaar door de jury is doorgeschoven naar voorjaar 2021.

Digitaal perspectief

Het ontdekken van digitale mogelijkheden is wel het begin van een niet meer weg te denken uitbreiding van de activiteiten van de heemkundekringen/ erfgoedorganisaties. De kringen die ermee aan de slag gingen hebben ontdekt dat digitaal, via de website, via de social media, via Youtube, e.a. met het plaatsen van films en met het inzetten van livestream een veel groter publiek kan worden bereikt. Waar vroeger bij een boekpresentatie zo'n 100 tot 150 mensen in een zaal pasten, worden digitaal met groot gemak 500 geïnteresseerden bereikt. Er zijn voorbeelden waar een livestream meer dan 1000 maal is bekeken. Heemkundekringen/ erfgoedorganisaties hebben mooie initiatieven genomen zoals digitale rondleidingen door een museum, digitale dorpswandelingen, websitebezoekers betrekken bij het zoeken van namen bij een foto, een groter aanbod oude films op de website, meer mogelijkheden om direct door te verbinden naar bijvoorbeeld de prachtige website van Brabants Erfgoed.

Op de website van Brabants Heem staat een workshop "Digitale initiatieven" met daarin een overzicht van vele initiatieven in de praktijk van de heemkundekringen/ erfgoedorganisaties.

Als corona voorbijgaat zullen de digitale activiteiten ongetwijfeld blijven en worden uitgebreid.

Sterke heemkundekringen/ erfgoedorganisatie

De primaire taak van Brabants Heem is de ondersteuning van de heemkundekringen/ erfgoedorganisaties door het organiseren van workshops, lezingen en informatiebijeenkomsten, het houden van regioberaad, individueel advies, een informatieve website en het doorgeven van actuele initiatieven via De Koerier. Het individuele advies is voortdurend aan de orde, vooral met vragen over auteursrechten, verzekeringen, museuminrichting, immaterieel erfgoed en bestuurlijke issues. Ineke Strouken gaf workshops over erfgoedtoerisme, immaterieel erfgoed, streekmusea en omgaan met lokaal bestuur. De website van Brabants Heem staat vol met activiteiten van en ervaringen bij heemkundekringen/ erfgoedorganisaties, waar

besturen zich kunnen oriënteren hoe collega kringen bepaalde zaken aanpakken.

Het bestuur van Brabants Heem was in februari enthousiast gestart met een nieuwe workshop “Besturen van een heemkundekring”. Er was veel interesse voor enkele workshops gedurende het jaar, maar dat moet gelet op de groepsgrootte vanwege corona wachten.

Het bestuur van Brabants Heem heeft als alternatief voor de gebruikelijke workshops op locatie tijdens de Raad van Aangeslotenen een vijftal workshops op film opgenomen en in november op de website geplaatst. De onderwerpen waren: Brabants Heem en Heemschut, immaterieel erfgoed, verzekeringen, het inrichten van een museum en digitale initiatieven.

De Koerier

Het kwartaalblad van Brabants Heem “De Koerier” krijgt steeds meer het karakter van een populair laagdrempelig informatief tijdschrift met volop ideeën voor heemkundekringen. Het tijdschrift kan met groot gemak invulling geven aan de vier verhaallijnen van de provincie: Bevochten Brabant, Bestuurlijk Brabant, Religieus Brabant en Innovatief Brabant. Gelukkig zijn er steeds meer besturen van heemkundekringen die meer abonnementen vragen voor de leestafel op het erfgoedcentrum

De website van Brabants Heem

Net zoals De Koerier ontwikkelt ook de website van Brabants Heem zich tot een naslag-website voor besturen van heemkundekringen/ erfgoedorganisatie. En de kringen zijn van harte welkom hun nieuws op de website te plaatsen ter inspiratie van collega-bestuurders.

In Brabant

In 2020 is het tijdschrift “In Brabant” in rustiger vaarwater terechtgekomen. De hoofdredactie wordt gedaan door een freelancer. Voor 2021 is de continuïteit geborgd. Het aantal abonnementen “In Brabant” in 2020 bedraagt 1.114.

Het Boekenfonds

Brabants Heem heeft in 2020 financieel bijgedragen aan:

- Vught “Reinier Pijnenburg”
- Etten-Leur “Caerte van Vryeheydt”
- Uden “Grepn 4” en “Grepn 5”
- Hoeven “Jaarboek Oranje”

- Tilburg “Monumentensite
- Vught “Twee dorpen”
- Onsenoort “Dialect Vlijmen”

Dag van de Brabantse Volkscultuur

Initiatieven als de Zomercolleges konden in 2020 niet doorgaan, maar in de loop van het jaar kregen dit soort activiteiten steeds meer een digitaal karakter. Zo ook de Dag van de Brabantse Volkscultuur. De opname vond plaats in Theater De Kring in Roosendaal. De uitzending vond een paar dagen later plaats op het online platform AnyMeeting. Inclusief de organisatie en de sprekers hebben circa 52 mensen naar de uitzending gekeken. De presentator was Robin Hoeks.

De sprekers:

- Laura Hondebrink en Janine Verster vertellen de verhalen van een aantal bijzondere objecten van het Mill Hill College, een Engelse missiecongregatie die in de negentiende eeuw een missiehuis in Roosendaal stichtte. De objecten bevinden zich nu in Erfgoedcentrum Tongerlohuys;
- Cor Kerstens over “Een Ettenaar in Nieuw Amsterdam”;
- Fragmenten uit de documentaire “Hou doe Brabant” en een interview met de makers Manon van Bergen (programmamaker/ regisseur/ journalist) en Diny van Hoften (programmamaker/ regisseur);
- Piet Lauwerijssen over de “Emigratie van Hoeven naar de Verenigde Staten en Canada vóór 1930”.

Auteurs- en beeldrechten

In 2020 zijn er verspreid over het land enkele rechtszaken geweest over beeld- en auteursrechten die duidelijk hebben gemaakt dat de heemkundekringen/ erfgoedorganisaties weliswaar correct moeten omgaan met auteurs- en beeldrechten en in die zin altijd de wet moeten volgen, maar dat bij aantoonbaar onbedoelde overtredingen geen schrikbarende financiële vergoeding de norm is. Er zijn nu enkele gerechtelijke uitspraken beschikbaar die deze norm onderbouwen. Maar primair zal het advies blijven: pluk niet zomaar foto's van internet en vergewis je bij het plaatsen van foto's of de maker van de foto akkoord is en of eventueel afgebeelde personen akkoord zijn.

Brabant cloud

De Brabant Cloud heeft eind 2020 62 deelnemers, waarvan 36 heemkundekringen. Van de 13 nieuwe deelnemers die zich dit jaar bij Brabant Cloud hebben aangemeld waren er 3 heemkundekringen. De aanwas van nieuwe heemkundekringen is dit jaar wat gestagneerd, wat waarschijnlijk verband houdt met corona. Wel hebben enkele heemkundekringen zich bij een landelijke subsidieregeling gemeld om zich aan te sluiten bij Brabant Cloud. Het aantal records in Memorix

Maior is tussen 1 januari en 1 oktober 2020 gegroeid van 391.610 tot 661.562 (70% meer in negen maanden). De heemkundekringen zijn voor meer dan de helft verantwoordelijk voor deze spectaculaire groei.

Historische geografie

In het oosten van Brabant functioneert een werkgroep die de projecten bij verschillende kringen coördineert die gestart zijn op basis van Qgis (Aezelproject). Op de website www.historischegeografiebrabant.nl staan de kadasterkaarten met grondgebruik en eigenaar van 1932 van Asten, Bakel, Beek en Donk, Budel, Soerendonk, Maarheeze, Mierlo. In 2020 is gestart met gesprekken over een film die de andere kringen beter moet informeren over het project en de mogelijkheden.

In lichtblauw de gemeentes die al zijn gepubliceerd op de websites

Commissie Wapen- en Vlaggenkunde

Brabants Heem kent de Noord-Brabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde. De commissie wil bevorderen dat er goede en correcte wapens en vlaggen komen voor de gemeenten, dorpen en steden in deze provincie. De commissie bestaat uit Joss Hopstaken, Martien Veekens, Hans Pennings, Gert Beuving en Tjeu van Ras. Deze laatste is als bestuurslid van Brabants Heem aan de commissie toegevoegd. De commissie is in het verslagjaar vanwege corona niet bij elkaar geweest.

Aangesloten heemkundekringen/ erfgoedorganisaties

Brabants Heem telde in mei 2020 126 heemkundekringen/ erfgoedverenigingen met in totaal 33.237 leden en vrienden. De organisaties noemen zich nog in ruime mate heemkundekring, heemkundevereniging, heemcentrum, e.d. 13 aangeslotenen ofwel 10% heeft een omslag gemaakt naar het gebruik van het woord "erfgoed" in de naam van de vereniging.

In 2020 waren er twee nieuwe aangesloten verenigingen: Erfgoed Diessen en Stichting Myllesheem uit Mill. De heemkundekring van Hoge- en Lage Zwaluwe heeft zich afgemeld.

Het bestuur

Het bestuur van Brabants Heem is in november uitgebreid met een nieuw lid, Bart van Eekelen, verbonden aan de Geschiedkundige kring van stad en land van Bergen op Zoom.

In 2020 overleed oud-bestuurslid Jan Franken. Jan Franken heeft zich in het bijzonder ingezet voor *de Koerier van Brabants Heem*. Jan was lid van meerdere heemkundekringen, maar was het meest actief voor De Kleine Meijerij in Oisterwijk. Hij schreef veel onder andere het eerste deel van *Oisterwijk, een geschiedenis van meer dan 800 jaar* en samen met Lambert Winkelmolen *Opgediept en opgegraven, de vroegste geschiedenis van Berkel-Enschot-Heukelom*.

Onderscheidingen

De commissie Onderscheidingen, bestaande uit Harrie Boot (voorzitter), Bart Be aard en Ad Jacobs, adviseert het bestuur, in 2020 (zonder Ad) in het bijzonder vanwege de toekenning van een bronzen legpenning.

Bij zijn afscheid als voorzitter van de heemkundekring Amalia van Solms Baarle-Nassau ontving Ad Jacobs de bronzen legpenning van Brabants Heem, de hoogste onderscheiding voor zijn jarenlange inzet voor de heemkunde op provinciaal niveau.

De zilveren draaginsigne van Brabants Heem is in 2020 uitgereikt aan R. van den Akker (Teteringen), J. Bienefelt (Fijnaart en Heijningen), F. Goossens (Udenhout), D. van Hattum (Son en Breugel), H. Hermans (Gennepe), mevrouw J. de Hoon (Gilze-Rijen), mevrouw W. de Jong – van der Bol (Fijnaart en Heijningen), mevrouw C. van Rijen – van Eekelen (Roosendaal), F. Scheffers (Udenhout), C. Schellekens (Alphen) en mevrouw J. van Schijndel – van Beerendonk (Best)

Bestuurslid van Brabants Heem Harrie Boot ontving de erespeld van de bond Heemschut.

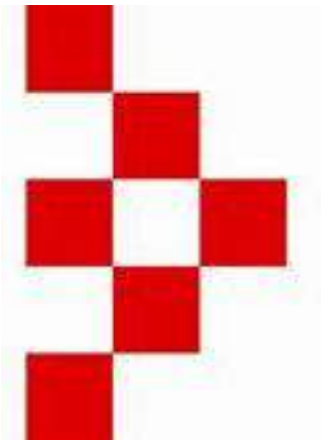
Bestuurslid van Ineke Strouken had de grote eer te worden onderscheiden met de Brabantbokaal 2020. De Brabant Bokaal is een in 2008 ingestelde jaarlijkse cultuurprijs die door de Brabantse afdeling van het Prins Bernhard Cultuurfonds wordt uitgereikt aan maximaal drie personen die zich als vrijwilliger op bijzondere wijze hebben ingezet voor de Brabantse cultuur en natuur.

Financiën

De begroting 2020 werd op 28 november 2019 in de vergadering van de Raad van Aangeslotenen voorgelegd en goedgekeurd voor een totaalbedrag van 59.800, - euro. De dekking van deze begrote kosten werd begroot op 51.300, - euro provinciale subsidie en 8.500, - contributie aangesloten heemkundekringen. Naast deze basisbegroting had Brabants Heem voor 2020 nog extra uitgaven gepland voor extra activiteiten tot een bedrag van euro 16.000, - te dekken via projectfinanciering te werven bij externe fondsen. In 2018 en 2019 realiseerde Brabants Heem een hoger activiteitsniveau, mogelijk dankzij het uitputten van (te hoge) reserves. Die waren daarmee uitgeput en daarom werd gedacht aan genoemde projectfinanciering. Corona heeft de ambitieuze plannen behoorlijk gedwarsboemd. Ook projectfinanciering bleek moeilijk te realiseren. De werkelijke uitgaven bleven nog aanzienlijk lager dan de basisbegroting van euro 59.800,- en inmiddels zijn met de provincie afspraken gemaakt over het vormen van een bestemmingsreserve ten bedrage van de niet bestede middelen 2020 ten bedrage van afgerond euro 16.000, - om die later te kunnen inzetten voor “inhaal”-activiteiten in 2021 en latere jaren als de coronaperikelen dat noodzakelijk maken.

Om de structurele activiteiten op het geplande niveau te kunnen tillen is bij de Raad van Aangeslotenen van november 2020 door de aangesloten heemkundekringen het voorstel van Brabants Heem goedgekeurd om vanaf 2021 de contributie te verhogen.

Als onverhoopt ook in 2021 de ambitieuze plannen nog niet van de grond kunnen komen, is de provincie akkoord gegaan met het opnieuw ophogen van de bestemmingsreserve 2021-2022 voor “inhaal”-activiteiten. Het bestuur zal – ook op verzoek van de provincie – een reservebestemmingplan opstellen.

De verlies- en winstrekening 2020 op hoofdlijnen:

Financieel overzicht Babants Heem 2020			
Activiteit	gegevens uit Exact t/m 31-12-2020		
	2020	2020	2020
	begroting	werkelijk	begroting minus werkelijk
De verlies- en winstrekening 2020 op hoofdlijnen:	Begroting 2020	Realisatie 2020	resultaat
Zomercolleges / besturen heemkundekringen	2.000,00	1.061,59	938,41
Digitalisering – Memorix Maior	2.000,00	794,50	1.205,50
Boekenfonds	5.600,00	6.933,59	-1.333,59
In Brabant	4.000,00	5.145,00	-1.145,00
Immaterieel erfgoed en erfgoedtoerisme	2.500,00	1.865,23	634,77
Archeologie en Monumenten	2.500,00	55,00	2.445,00
De Koerier/ communicatie	11.000,00	12.017,92	-1.017,92
Raad van Aangeslotenen	2.700,00	1.974,93	725,07
Heemdagen, Knippenberg, e.d.	2.500,00	750,00	1.750,00
Bestuur	11.000,00	7.398,88	3.601,12
Regiovergaderingen	500,00	16,09	483,91
Support Brabants Erfgoed	13.000,00	6.195,20	6.804,80
Onderscheidingen	500,00	184,76	315,24
Totaal kosten	59.800,00	44.392,69	15.407,31
Contributie	8.500,00	8.882,25	-382,25
Provincie	51.300,00	51.300,00	-
Totaal baten	59.800,00	60.182,25	-382,25
Resultaat t/m 31-12-2020 Brabants Heem	-	-15.789,56	15.789,56

Toelichting op de verschillen:

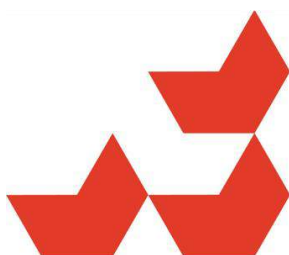
Het exploitatieoverschot 2020 van euro 15.790, - is opgebouwd uit enerzijds onderbesteding van een aantal begrotingsposten van totaal euro 19.796, - en anderzijds uit overbestedingen op een drietal posten van totaal euro 4.007, -. De onderbesteding is voor een belangrijk deel veroorzaakt door het niet doorgaan van activiteiten als gevolg van de corona-maatregelen, zoals de Raad van Aangeslotenen, regiovergaderingen, de heemdagen, zomercolleges, cursussen en workshops. Als gevolg daarvan waren ook de kosten van bestuur en de ondersteuning door Erfgoed Brabant lager boven op de effecten van efficiencymaatregelen die in 2020 zijn gerealiseerd. De overbesteding was het gevolg van extra activiteiten, die nog wel doorgang konden vinden. Dat betreft met name het Boekenfonds (meer aanvragen), het tijdschrift In Brabant en het Brabants Heem periodiek De Koerier (dikker).

Brabants Erfgoedweekend

Het bestuur van Brabants Heem heeft voor 2021 een grote wens. Dat we kunnen uitzien naar het tweede weekend van september en dat we met alle heemkundekringen tezamen dan heel veel mensen een plezier doen met volop activiteiten in het kader van Open Monumenten Dag/ het Brabants Erfgoed Weekend.

Het bestuur van Brabants Heem
18 februari 2021, teams-vergadering
Henk Hellegers (voorzitter), Kees van Kempen (secretaris), Pieter Jacobs (penningmeester), Harrie Boot, Theo Cuijpers, Bart van Eekelen, Ad Jacobs, Tjeu van Ras, Ineke Strouken, Otte Strouken